

5. Гусак В.П. Инвестиционный порядок в России: взаимодействие международно-правовых и экономических факторов // Государства и право. – 2005. – С. 55–60.
6. Дынкин А.А. (под ред.) и др. Конкурентоспособность России в глобальной экономике. – М.: Международные отношения, 2003.
7. Илларионов А. Реальный курс экономического роста // Коммерсант. – 2001. – №108П. – сС. 1,6.
8. <http://www.standardandpoors.ru/Images/Pdfs/2159.pdf>
9. <http://www.info.gks.ru>.

Яремович П.П.

РОЛЬ ЛОГІСТИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ У РОЗВИТКУ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ КОРИДОРІВ УКРАЇНИ

Одним із найважливіших чинників соціально-економічного зростання України, що забезпечить єдність економічного простору країни, вдосконалення міжрегіональних і міжнародних транспортно-економічних зв'язків, раціоналізацію розміщення продуктивних сил, підвищення ефективності використання природних ресурсів і соціально-економічного потенціалу регіонів країни, розвиток підприємництва і розширення міжнародної співпраці, входження України в світову економіку як рівноправного партнера, міг би стати розвиток системи міжнародних транспортних коридорів в нашій країні..

Першочергового геополітичного і соціально-економічного значення для України набуває завершення формування єдиної транспортної системи, здатної забезпечити надійні транспортно-економічні зв'язки між усіма регіонами країни, притоку працездатного населення, різкий підйом економіки і збільшення ВВП, підвищення рівня життя населення країни.

В умовах глобалізації, утворення великих транснаціональних корпорацій і інтеграції транспорту окремих держав в світову транспортну систему іде інтенсивний процес формування міжнародних транспортних коридорів, що забезпечують прискорене просування великих товароматеріальних потоків між різними країнами і континентами на основі впровадження сучасних логістичних технологій доставки вантажів.

Відповідно до визначення групи експертів комітету із транспорту СЕК ООН, під міжнародним транспортним коридором (МТК) розуміється частина національної або міжнародної транспортної системи, яка забезпечує значні міжнародні вантажні і пасажирські перевезення між окремими географічними районами, включаючи в себе рухомий склад і стаціонарні пристрої всіх видів транспорту, що працюють на даному напрямі, а також сукупність технологічних, організаційних і правових умов здійснення цих перевезень.

В зоні проходження МТК концентруються великі вантажопотоки і здійснюється скоординована взаємодія різних видів транспорту, що забезпечує прискорення і якість перевезення вантажів на цих напрямках із високим рівнем сервісного обслуговування клієнтів, на основі єдиного супроводжувального документа, різної ставки тарифів і при повній відповідальності експедитора (оператора) за весь перевізний процес.

Метою формування і розвитку МТК на території України є забезпечення умов для підвищення надійності і ефективності українських зовнішньоторговельних перевезень, залучення додаткових транзитних товаропотоків на транспортні комунікації країни, залучення вітчизняних і іноземних інвестицій для розвитку транспортної інфраструктури, створення умов для прискорення розвитку окремих регіонів країни розташованих в зоні проходження трас міжнародних транспортних коридорів, інтеграції українського транспорту в європейську і світову транспортні системи.

В умовах формування нової моделі розвитку світової економіки транспорт розглядається як інструмент реалізації національних інтересів, забезпечення входження України в світову економіку як рівноправного партнера.

Основними напрямками міжнародної інтеграції в області транспорту є:

- інтеграція українського транспорту в європейську транспортну систему;
- формування і розвиток загального транспортного простору із країнами СНД;
- участь в міжнародних транспортних проектах і програмах.

Розвиток експорту транспортних послуг, використання транзитного потенціалу України розглядаються в якості такої ж важливої компоненти національного продукту України, як і експорт товарів. Основним напрямом вдосконалення транспортних технологій у сфері товароруху є інтеграція виробничих і транспортних процесів на принципах транспортної логістики.

У світовій практиці простежується тенденція вдосконалення технології вантажних перевезень, пов'язана із концентрацією транспортних потоків і зростанням контейнерних перевезень по інтермодальним транспортним коридорам, які повинні стати основою єдиної глобальної транспортної системи ХХІ століття.

Розвиток міждержавної і міжконтинентальної транспортно-комунікаційної системи, виключно сприятливе географічне положення України, наявність розвинутої транспортної інфраструктури дозволяють Україні внести в рішення проблеми формування інтегрованої системи глобальних МТК вельми істотний внесок, виступаючи на ринку транзитних перевезень не стільки як агресивний конкурент, скільки як рівноправний партнер, пропонуючи транспортній спільноті транзитні ресурси відповідно до умов нового віку.

Основоположними елементами логістичної інфраструктури МТК є мультимодальні транспортно-логістичні центри (МТЛЦ), що функціонують, як правило, на комерційній корпоративній основі, забезпечуючи скоординовану взаємодію всіх видів транспорту і інших учасників транспортно-логістичного процесу, які розглядаються як стратегічні точки зростання економіки країни.

В умовах глобалізації в світі формується єдиний транспортний комплекс у формі кооперації діяльності

невеликого числа великих транспортних, транспортно-експедиційних компаній і інших логістичних структур, об'єднаних в транснаціональні корпорації, а також сотень тисяч середніх і дрібних експедиторських фірм і транспортних підприємств. Основним суб'єктом, що пред'являє товар перевізникам, став експедитор. Експедитори контролюють близько 55% перевезень магістральними видами транспорту і до 70% - міжнародних перевезень.

Експедитори та інші компанії - логістичні посередники, будучи власниками термінальних комплексів і центрів транспортно-логістичного сервісу, стають держателями логістичної системи, що забезпечує прогнозування і планування перевезень, стеження за рухом транспортних засобів, контейнерів. Вони відповідають за час доставки товару, оптимізацію просування, зберігання і вантажопереробки сировини, матеріалів і готових виробів, а також необхідний рівень сервісного і комерційного обслуговування клієнтів.

За оцінкою західних фахівців до 2012 р. в найбільших транспортних вузлах світу буде створено близько 80 логістичних транспортно-розподільчих центрів міжнародного рівня, які будуть пов'язані між собою інтермодальними транспортними коридорами з підключенням до них регіональних логістичних систем, що забезпечать, через необмежене число експедиторів і перевізників, вихід до кожного вантажовідправника і вантажоодержувача. Така схема організації доставки вантажів забезпечить підвищення ефективності транспортно-розподільчого процесу більш ніж на 40%.

Враховуючи достатньо велику протяжність території України, її адміністративно-територіальний устрій, наявність розгалуженої системи транспортних комунікацій, необхідність забезпечення великих об'ємів перевезень вантажів і вантажопереробки, а також транспортно-логістичного сервісу, відповідного міжнародним стандартам, в першій чверті XXI століття на території України буде потрібно сформувати, за попередньою оцінкою, як мінімум вісім великих мультимодальних транспортно-логістичних центрів (МТЛЦ) федерального рівня, понад десяток МТЛЦ регіонального рангу, з'єднаних в регіональні і міжрегіональні логістичні транспортно-розподільчі системи.

В умовах ринкового конкурентного середовища, дерегулювання і децентралізації економіки України, рішення проблеми підвищення ефективності функціонування транспортного комплексу, забезпечення координації і взаємодій в роботі різних видів транспорту, розвитку змішаних (інтермодальних) перевезень вантажів по міжнародних транспортних коридорах, упровадження системи комплексного транспортно-експедиційного обслуговування клієнтури вимагає застосування принципово нових підходів, в основі яких закладені принципи логістики і логістичного менеджменту, пріоритетність формування і розвитку інтегрованих логістичних транспортно-розподільчих систем як на регіональному, так і на міжрегіональному і транснаціональному рівнях.

Великі українські державні і приватні транспортно-експедиційні компанії стали створювати свої термінали і митні склади, транспортно-розподільчі логістичні центри, системи інформаційного забезпечення перевізного процесу вантажопереробки і логістичного сервісу.

В Україні, на даний час, відбувається реконструкція системи транспортно-експедиційного обслуговування (ТЕО). Створюються незалежні експедиторські фірми – логістичні посередники, формуються нові організаційні структури у сфері транспортно-логістичної діяльності. З розвитком і вдосконаленням сервісу з'являються нові тенденції в стратегії обслуговування.

Спеціалізовані транспортно-експедиційні компанії звільняють клієнтів від не профільних робіт, сприяючи прискоренню руху товароматеріальних потоків, скороченню транспортних витрат, зменшенню витрат і псування вантажів, надання клієнтам додаткових сервісних і комерційних послуг.

На терміналах здійснюється технологічна взаємодія різних видів транспорту на основі централізованого управління перевозочними і іншими операціями пов'язаними зі складською перевалкою і сервісним обслуговуванням клієнтів і рухомого складу.

Сучасний логістичний комплекс являється транспортно-експедиційним підприємством, виконуючи функцію транспортно-розподільчого логістичного центру з широким спектром послуг і являє собою комплекс інженерно-технічних споруд із високотехнічним обладнанням, дозволяючи мати в складі терміналу спеціалізовані складські приміщення для зберігання і перевалки вантажів, приміщення для проведення митних функцій органами державного митного комітету, банки, транспортно-експедиційні і логістичні фірми, брокерські і страхові компанії, службу охорони і безпеки, адміністративні приміщення і офіси клієнтів, торгові представництва і бізнес-центри, пошту, телефон, телеграф, центри технічного обслуговування рухомого складу транспорту, кімнати відпочинку і готелі, пункти харчування, центри дистрибуції і оптово-роздрібною торгівлі з сіттю магазинів, консалтингово-аналітичні і інформаційні центри, майданчики для відстою рухомого складу. Такий термінальний комплекс може займати територію 60 – 100 га і вище, мати достатньо вілньні проходи і проїзди між будівлями, озеленення, красиве і зручне планування і архітектуру.

В умовах зростаючого попиту на організацію перевезень вантажів в міжнародному сполученні важливе значення має створення багатofункціональних мультимодальних термінальних комплексів з митною обробкою вантажів. Маркетингова стратегія таких комплексів заснована на забезпеченні прискорення проходження митного огляду і митного очищення вантажів, наданні послуг із відповідального зберігання вантажів на автоматизованих складах під митним контролем в режимі, зручному для клієнтів (тимчасового – до 2-х місяців, тривалого – 3-х років); забезпеченні необхідного сервісу і комплексності послуг. Розрізняють універсальні і спеціалізовані термінали і термінальні комплекси. Універсальні термінали є групою складів з дистрибутивним центром. Функціями цих терміналів є збір, розвезення, вантажопереробка, в основному дрібних вантажів, зберігання вантажів та інші логістичні функції.

Універсальні термінали можуть мати спеціалізовані складські приміщення і устаткування вантажопереробки важких, довгомірних, швидкопсувних вантажів, а також контейнерні майданчики. Часто універсальні термінали мають залізничні під'їзні колії.

Перевезення вантажів, організоване через термінали, називається термінальним перевезенням. Значення застосування термінальних технологій, організації доставки вантажів в сучасних мікро-1 макрологістичних системах надзвичайно виросло, що передумовлено, перш за все, інтеграцією терміналами великого числа логістичних функцій.

Основні логістичні функції і операції, здійснювані транспортно-експедиційними компаніями (логістичними операторами) на термінальних комплексах і мультимодальних транспортно-логістичних центрах (МТЛЦ), включають:

- організацію перевезень вантажів в міжміських і міжнародних напрямках;
- підготовку і оформлення всіх перевізних, комерційних і розрахункових документів при отриманні замовлення на комплексне транспортно-експедиційне обслуговування (ТЕО);
- здійснення погрузо-розвантажувальних робіт при прийомі і здачі вантажів клієнтам і на терміналах;
- переробку вантажів на терміналах і формування відправок, здійснення переадресації вантажів;
- здійснення пакувальних та маркувальних робіт, оформлення пакету вантажів;
- організацію контейнерних перевезень;
- надання клієнтам складських послуг, включаючи короткострокове і довгострокове збереження вантажів на терміналах;
- здійснення координації і взаємодій в роботі різних видів транспорту;
- організацію перевезень вантажів в змішаному повідомленні з повною відповідальністю експедитора (оператора) за весь перевізний процес;
- надання стоянки, що охороняється, для рухомих транспортних засобів;
- здійснення банківського обслуговування, включаючи централізовані розрахунки за всі операції по руху товару;
- сприяння в організації митного оформлення вантажів і рухомих транспортних засобів;
- надання послуг із страхування, охорони вантажів на всьому шляху проходження, а також при їх перетарці та зберіганні;
- інформаційне забезпечення клієнтів по стеженню за місцеположенням вантажу і рухомих транспортних засобів;
- організація електронного документообороту для прискорення руху вантажів, включаючи митне оформлення зовнішньоторговельних перевезень;
- надання послуг центрами технічного обслуговування транспорту, включаючи діагностику, дрібний і середній ремонт рухомих транспортних засобів і контейнерів, миття і заправку паливом;
- надання послуг готелями і пунктами харчування, здача приміщень в аренду під офіси, торгові підприємства, бізнес-центри і центри оптової торгівлі;
- надання консульських і посередницьких послуг, як перевізникам, так і клієнтам по вибору виду транспорту, типу рухомого складу, маршруту слідування вантажу, собівартості перевезень і тарифах на різних видах транспорту.

Сьогодні термінали є не тільки пунктами накопичення дрібних відправок, вони також грають роль великих транспортно-розподільчих центрів і баз постачання, перетворюючись на все більш важливі ланки логістичних ґангів системи руху товару від виробника до кінцевого споживача.

Звичайно, великий універсальний термінал має адміністративне приміщення, склад сортування дрібних відправок, склад тривалого зберігання вантажів, склад для міжнародних перевезень вантажів з митним оглядом, склад для переробки швидкопсувних вантажів, майданчики для важких, довгомірних вантажів і контейнерів, кімнати відпочинку водіїв і площадку для стоянки автопоїздів.

Спеціалізовані термінали проводять операції транспортно-логістичного сервісу для певного типу або асортименту вантажів, наприклад, швидкопсувних, продовольчих, медикаментів, паперу і т.п.

Спеціалізація вантажних терміналів дозволяє краще врахувати вимоги клієнтів до перевезення, зберігання і переробки вантажів, підвищує ефективність логістичного менеджменту і якість сервісу, понизити логістичні витрати.

Якість термінальних перевезень характеризується високою швидкістю доставки вантажів, раціональним використанням рухомих транспортних засобів, комплексним характером запропонованих сервісних послуг.

При міжнародних перевезеннях на термінали завозяться вантажі, потребуючі виконання митних формальностей, підгрупування і зберігання, причому необхідність проведення тих чи інших логістичних операцій визначається типом вантажу, розміром партії, відстанню перевезення, часом вантажопереробки і т.п.

Зарубіжними транспортно-експедиційними фірмами широко застосовуються операції сортування вантажів і комплектування відправок за допомогою високоавтоматизованих (автоматизованих) сортувальних ліній з автоматичним скануванням штрих-кодів на коробках, пакетах, контейнерах.

Дослідження розвитку логістики за кордоном свідчить про те, що організація системи комплексного транспортно-експедиційного обслуговування, заснованої на термінальних технологіях і логістичних принципах, є методологічною основою і практичною базою для формування регіональних логістичних транспортно-розподільчих систем, основними системоутворюваними елементами яких являються термінальні комплекси і логістичні транспортно-розподільчі центри.

Формування регіональних логістичних транспортно-розподільчих систем потребує поетапного рішення деяких задач:

1. Забезпечення розвитку транспортної інфраструктури, створення у вузлах транспортної системи міжнародних мультимодальних термінальних комплексів багатоцільового призначення гарантовано забезпечуючих клієнтів комплексом транспортно-експедиційних, сервісних і комерційних послуг.
 2. Організаційно-економічне, інформаційне, кадрове і нормативно-правове забезпечення формування і розвитку регіональної системи комплексного транспортно-експедиційного обслуговування.
 3. Залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для розвитку регіональної сіті шляхів повідомлень на рівні міжнародних стандартів, а також для будівництва терміналів і других об'єктів транспортної інфраструктури.
 4. Реалізація інтермодальної концепції, основаної на злагодженій і взаємозв'язаній роботі магістральних видів транспорту при організації змішаних перевезень грузів за участю оператора інтермодального повідомлення.
 5. Розвиток системи дистрибуції, транспортної і регіональної логістики для оптимізації міжрегіональних і міжнародних транспортно-економічних зв'язків, раціоналізації постачання регіонів промисловою і продовольчою продукцією, товарами народного споживання.
 6. Реалізація інтегрованої логістичної концепції управління функціонуванням загальнотранспортних вузлів пов'язаної зі встановленням партнерських взаємовигідних відносин між різними видами транспорту та іншими учасниками перевізного процесу.
 7. Впровадження прогресивних технологій організації транспортного процесу, включаючи термінальну технологію, інформатизацію системи вантажоруху, розвиток контейнерних і трейлерних перевезень вантажів.
 8. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств регіонального транспортного комплексу на міжнародному ринку транспортних послуг, на основі розвитку маркетингової і логістичної діяльності упровадження логістичного сервісу, як нової форми комерційного обслуговування клієнтів.
 9. Формування регіональної інтегрованої інформаційної системи, сумісної з АСУ всіх видів транспорту.
 10. Створення на базі міжнародних мультимодальних термінальних комплексів, регіональних транспортно-розподільчих і інформаційно-аналітичних логістичних центрів для забезпечення управління системою товароруху.
 11. Забезпечення державної підтримки в формуванні та розвитку регіональних логістичних транспортно-розподільчих систем.
 12. Створення міжрегіональних і міжнародних інтегрованих транспортно-логістичних систем для розвитку української частини міжнародних транспортних коридорів, збільшення об'ємів перевезень вантажів в інтермодальному повідомленні, підвищення ефективності міжрегіональних і міжнародних зв'язків економічної інтеграції з іншими регіонами України і світовою економічною спільнотою.
- Враховуючи актуальність і значущість для підприємств транспортного комплексу, і економіки України в цілому, розвитку української частини міжнародних транспортних коридорів необхідна підтримка на державному рівні ініціативи регіонів по створенню міжнародних логістичних комплексів, як основи формування регіональних логістичних транспортно-розподільчих систем, подальшого об'єднання зусиль регіонів по розвитку інфраструктури і збільшенню товароруху по транс-європейським і транснаціональним транспортним коридорам, що буде сприяти інтеграції українського транспорту в європейську і світову транспортні системи.

Деркач М.А., Шопенська Т.В.

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕКОЛОГІЮ ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНІВ

І. Вступ. На етапі розбудови економіки України все більш актуальнішим стає питання її міжнародної інтеграції. Процес інтегрування передбачає зрощування національних економічних, соціальних, правових та інституціональних систем, призводить до скасування прикордонних бар'єрів для руху товарів, капіталу, робочої сили, уніфікації нормативно-правової бази господарської діяльності.

В умовах прогресивної глобальної інтеграції, дедалі більшої взаємозалежності націй та впливу змін у світовій економіці на національну політику особливого значення набуває державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, що передбачає систему різних напрямів, форм, методів, заходів, які забезпечують взаємодію національного господарства з зовнішньою світогосподарською сферою.

Необхідність дослідження цих факторів важлива, враховуючи надзвичайно вигідне географічне положення України, оскільки вона межує з сімома країнами світу такими як: Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, Молдова, Росія та Білорусія. Це обумовлює наявність в її складі з 25 регіонів, 19 – прикордонних. Через Україну проходять дев'ять залізниць міжнародного значення, важливі автомагістралі. Південну частину країни омивають води Чорного і Азовського морів. На південно-заході Україна має вихід до Дунаю, другої за довжиною річки Європи. Через порти України здійснюються міжнародні зв'язки з багатьма країнами світу.